

Доц. Пламен Павлов: Същността на македонската енциклопедия е антибългарска

09 ноември 2009 | Агенция „Фокус“

Доц. Пламен Павлов, историк, преподавател във Великотърновския университет „Свети Свети Кирил и Методий“, водещ на телевизионното предаване „Час по България“ по телевизия СКАТ, пред Агенция „Фокус“.

Фокус: Г-н Павлов, защо македонската енциклопедия намери отзвук във всички наши съседи, а българската научна общественост не ѝ обърна достатъчно внимание и не я дооцени?

Пламен Павлов: Българската научна общественост, за съжаление, много често се отнася с някаква необяснима за мен инертност

към подобни провокации и то провокации, които в Република Македония, както и в бивша Югославия, се правят вече в продължение на повече от 60 години - от 1945 г., а в някакъв смисъл и във времената на т.нар. „антифашистка“ съпротива и много по-рано. Да приемем, че разглеждаме събитията в Македония след 1991 г., когато Република Македония стана самостоятелна държава, при това призната първо от България. Вече близо 20 години в Македония не се е променил тонът, когато се говори за България. Напротив - тонът става все по-архаичен, все по-ожесточен и много често граничи с абсурд. Що се отнася до българските учени, мисля, че акад. Георги Марков изказа резерви и своето отрицателно отношение към този нелеп опит за енциклопедия. Предполагам, че и други колеги са го направили в една или друга степен, но така или иначе - цялостна реакция на българската наука ние нямаме - нито на водещите университети, нито на Българската академия на науките. Това за мен е до голяма степен не само необяснима, но и погрешна политика.

Фокус: Вие сигурно сте се запознали поне с някаква част от тази енциклопедия, която е свързана с България. Какво пише вътре?

Пламен Павлов: Запознах се с тази енциклопедия, това не е особено трудно, тъй като, като енциклопедичен текст тя е доста слаба. От гледна точка на това как се прави съвременна енциклопедия мисля, че това е един много сериозен анахронизъм. Статиите в тази енциклопедия, дори когато не са политически тенденциозни, когато става дума за реки и планини и т.н., са твърде постни откъм информация, твърде бедни. На мен затова са ми смешни протестите на авторския колектив, че едва ли не - имат някакъв монопол върху това знание. Не мисля, че ако се прави нова енциклопедия, някой изобщо ще има нужда от голяма част от тези статии, които наистина са твърде слаби като енциклопедични текстове.

Имам известен опит като участие в български енциклопедични издания и колкото и да е нескромно, мога да кажа, че техните са на нивото на 60-те години. Що се отнася до големия проблем с тази енциклопедия, той е в това, че самият двутомник, който е колоритно издание и доколкото разбирам - е прибрано вече и на практика може да се каже, че е библиографска рядкост още преди да е получила достатъчно публичност, проблемът е, че то е изключително тенденциозно. То е тенденциозно към всички съседи на

Македония и към хората в самата Македония. Факт е реакцията на албанската общност в Македония, на влашката общност в Македония, на съседни държави и на съседни научни центрове на Македония. И българите, хората с ясно декларирано българско самосъзнание в Македония също реагираха - както индивидуално, така и като реакция на Българския културен клуб в Скопие. Декларацията на Българския културен клуб в Скопие, която е разпратена до най-различни медии в Македония и по света, включително и в България, е един документ, който е изключително обективен и поставя нещата в тяхната същина. Не може да се фалшифицира тотално историята на Македония, не може да се пишат текстове с откровено антибългарско съдържание и на това трябва да има някаква реакция. Аз поздравявам Лазар Младенов и неговите съмишленици от Българския културен клуб, които първи реагираха и бяха първите в българското гражданско общество, независимо дали е в България или извън България, както е в случая, реагираха достатъчно ясно, честно и открито на тази псевдоенциклопедия.

Фокус: Редакционният екип - авторите на енциклопедията беше уволнен от МАНУ, ще се пише нова енциклопедия и издадените 1500 тома няма да се разпространяват...

Пламен Павлов: Скандалът, който тече в македонските медии, е до голяма степен също един комичен скандал. И двете страни, които спорят, не казват истината, тъй като те искат да подменят едно съдържание с друго. Искат да направят отстъпка на албанците може би, да включат албански учени от самата Македония, да включат представители и на други общности, но никъде и дума не става за основното в тази енциклопедия - антибългаризма. Това е една антибългарска енциклопедия и аз съм сигурен, че древните гърци, които са измислили думата енциклопедия, и френските енциклопедисти от Просвещението, биха се хванали за главите, ако видят самото понятие енциклопедия за какво се използва. Вместо за един кръг на познания, каквато е етимологията на самата дума, тук всъщност се прави една окръглена лъжа, един огромен омагьосан кръг от лъжи. Това е същността на тази енциклопедия, в нея доминира лъжата, доминира във всяко едно отношение като тук колегите историци от Македония пристъпват Хипократовата клетва на всеки историк, която е - да се следва истината. Истината е мерилото на историка, както за лекаря това е съвестното изпълнение на неговата хуманна мисия. Не мисля, че в това отношение на историците и въобще на хуманитаристите може да има прощаваме по-лесно, отколкото на лекарите за техните лекарски грешки. Тук за пореден път се прави опит да се нанесе една жестока травма на живи хора, на които им се отказва да научат истината за себе си и продължават да бъдат манипулирани в посока, която няма нищо общо с историческата истина.

Фокус: Неведнъж е ставало въпрос за това, че в учебниците за средно образование присъстват доста антибългарски материали...

Пламен Павлов: Ако се върна на декларацията на Българския културен клуб в Скопие, там основателно е обърнато внимание и на продължаващата мегалъжа в началното, средното и висше образование в Македония. Там хора, които претендират да бъдат учени, научни работници и изследователи, продължават да стават съучастници на една гигантска лъжа. Те вече много десетилетия поправят историческите извори, променяйки българи на македонци и с други такива абсурдни и непризнати от света действия. Неслучайно в декларацията на Българския културен клуб се казва, че текстовете, които са свързани с

историята на Македония, противоречат на международната историческа наука, т.е. там е казано, че историците от света не приемат подобни тези, които са за вътрешномакедонска употреба, но и в немалка степен и за облъчване на македоно-българската емиграция по света.

Поради бездействието на България, особено по време на комунистическия режим, десетки хиляди наши сънародници от Канада, Съединените щати, Австралия, Германия и други страни са били македонизирани вън от самата Македония. В това отношение България има много да навакса в своя отпор срещу македонизма, като явление, което е меко казано отвратително в своята ненаучност и в своята самодостатъчна шовинистична окраска от нездрав тип. Става дума за гигантска манипулация, която няма аналог в световната история. Аз бих помолил нашите колеги в Македония да се обърнат към собствената си съвест и да преценят какво преподават. Аз близо 18 - 19 години очаквам да се намери един македонски историк - университетски преподавател, който да преодолее този страх и да каже истината, с риск дори да си загуби работата. Този конформизъм, който има абсурдни форми, продължава и ние трябва да го кажем, няма защо да се лъжем. Конформизмът е изключително силен, тъй като всички колеги историци са имали контакти сме имали контакт с македонски учени и знаем, че те на четири очи обикновено казват нещо друго.

Фокус: Подценена ли е в България тази енциклопедия, тъй като сме свидетели, че реакцията ѝ в нашите съседки беше много по-остра отколкото тук? Какво следва от такова подценяване?

Пламен Павлов: Най-необяснимо е, че енциклопедията е подценена именно в България, тъй като нейната същност е антибългарска. Всичко друго са само някакви допълнителни нюанси. В Гърция реакцията е много остра поради античния период, тъй като се развива модерната днес, абсурдна теза за идентитета на днешните македонци, за тяхната едва ли не еднаквост с античните македонци. С колегата Людмил Спасов написахме съвсем скоро също една енциклопедична книга, макар и популярна, и там ние развихме това, което все повече се налага в съвременната наука - че антична Македония е една тракийска държавна структура, сходна с тези на одрисите, на гетите. И тук много повече са приликите с България, отколкото разликите. Ние не можем да признаваме и гръцкото право на монопол върху античните македонци. Античните македонци са част от българската история и това трябва категорично да се заяви. Те не са част от гръцката история, а са част от общата българска и балканска история и от общата история на античния свят, доколкото Александър Велики обединява елинските полиси и създава една мегаконструкция, която вече не е Македония, а е световно царство, което превзема други земи и т.н. В това отношение самозомбирането в Македония просто става комично, но и реакциите на Гърция също не са основателни, тъй като и в двата случая се пренебрегва обективната историческа гледна точка, която е развивана най-последователно от българската историческа наука и то без всякакви претенции към това наследство.

Реакцията в България би трябвало да бъде многопосочна и достатъчно твърда и категорична. Нас най-много ни радва, че в Македония вече се ражда българско гражданско общество. В Македония живеят 1,4 млн. души с български корени. Независимо колко от тях осъзнават или не, факт е, че една много голяма численост го осъзнават, неслучайно има такъв стремеж и към образование в България, и към получаване на българско гражданство и към четене на

български вестници. В това отношение изоставането на България не е само по отношение на тази енциклопедия, а е в липсата на достатъчно ясно формулирана културна и не само културна политика по отношение на нашата едноутробна Македония.

Фокус: Може ли да ни дадете конкретен пример за антибългарски текст в тази енциклопедия?

Пламен Павлов: Антибългарски са всички текстове, свързани с цар Самуил, с Крали Марко. Краде се и се изопачава българската история по най-безцеремонен начин. Да не говорим за тази нагла лъжа за дейците на ВМРО. В Македония е крайно време някой да си спомни, че тази организация е създадена като Български македоно-одрински революционни комитети. От нейните основатели, като започнем с Христо Татарчев, Даме Груев и всички останали дейци на ВМРО, да не пропускаме в никакъв случай и Гоце Делчев, те имаха ясното съзнание, че са българи. В тази енциклопедия се прави опит да се подмени тяхната идентичност и те да бъдат изкарани някакви други, каквито никога не са били. Когато те са използвали името Македония, те са имали предвид географското и етнографското съдържание на тази дума, а не нейното национално съдържание. Днес са смешни опитите на авторите на тази енциклопедия да представят нещата през някакво криво огледало, в някакъв абсурден дух, който противоречи на документите, изявленията и самата съдба на дейците на ВМРО. Същото мога да кажа и за много други статии, които визират Българската екзархия, към която в Македония продължава да има едно безкрайно враждебно и необективно отношение, при положение, че в нея участват толкова много македонски българи. Войните за национално обединение са представени като българска агресия, въобще антибългарската линия е основната в тази енциклопедия. Това няма да го признаят нито в Гърция, нито в Албания, защото тях това не ги интересува, това не е техен проблем. Но в България да не продължаваме да реагираме на подобни пасквили, повече е недопустимо. Може много примери да се дадат. Цялата енциклопедия е един пример на опита - знанието да бъде подменено с долнопробна пропаганда и с една лъжа в гигантски мащаби. Опитът да бъде написана нова енциклопедия, какъвто днес се говори в Скопие, че ще бъде направен, той ще бъде също така жалък, ако в нея се направят компромиси само по отношение на албанци, власи, гърци и т.н., а не се смени основната идеология на този фамозен труд, ако не се покаже истината такава, каквато е тя в продължение на много векове.